Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

Europos LIETUVIS

Nr. 28 (2163) Londonas ir Vilnius, 1991 m. liepos 26 d. XLV

LIETUVOS RESPUBLIKOS AT PIRMININKAS EUROPOS PARLAMENTE

Liepos 9 dienos vakare Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis baigė savo oficialų vizitą Europos Parlamente, Strasbourge. Jis buvo pakviestas Europos Parlamento Krikščionių demokratų frakcijos. Savo antrą ir paskutinę vizito dieną AT pirmininkas pradėjo susitikimu su Egon A. Klepsch, Krikščionių demokratų frakcijos pirmininku. E.A. Klepsch pasakė, kad jis ir jo frakcija esą dideli Baltijos Valstybių siekių remėjai. Jis rugpjūčio mėnesį žada atvykti į Vilnių. E.A. Klepsch pasižadėjo perduoti Europos Parlamento nariams Lietuvos vadovybės poziciją. Jo nuomone, ne tik Baltijos valstybės, bet ir Armėnija bei Gruzija atgaus pilną nepriklausomybę, bet Moldava ir Ukraina — ne! Krikščionių demokratų frakcijos pirmininkas taip pat mano, kad prezidentas Gorbačiovas ekonominės pagalbos iš „septyniukės" Londone negaus. „Jis negaus pinigų, nes valstybės pinigų neturi. Jis grįš su pilnomis kišenėmis pažadų", pasakė E.A. Klepsch.

AT pirmininkas Vytautas Landsbergis taip pat susitiko su Vaivorykštės ir Žaliųjų frakcijos atstovais. Pirmininkas V. Landsbergis net tris kartus susitiko Socialistų frakcijos atstovus; vieną kartą darbo grupėje, antrą kartą — per jų suruoštus pietus ir trečią kartą susitiko su Socialistų frakcijos pirmininku Jean-Pierre Cot. Socialistų frakciją labiausiai domina ekonominiai klausimai ir Baltijos Valstybių požiūris į galimą ekonominę pagalbą Sovietų Sąjungai.

AT pirmininkas taip pat susitiko ir su Europos Demokratais (konservatoriais). AT pirmininkas vizitą baigė jo garbei suruoštoje iškilmingoje vakarienėje, kurioje dalyvavo visų keturių Europos Parlamento frakcijų pirmininkai ir atstovai.

AT pirmininkas V. Landsbergis liepos 11 d. vakare išvyko į Vilnių.

Rita Dapkutė iš Strasbourgo

PROVOKACIJOS LIETUVOJE

Issprogdino kryžių, nusiaubė badautojų namelį

Aukščiausiosios Tarybos infobiuras pranešė, kad liepos 12 d. Vilniuje buvo išsprogdintas kryžius, o badautojų namelis prie Lietuvos televizijos bokšto buvo nusiaubtas.

Rita Dapkutė pranešė, kad apie 4 val. ryto Lukiškių aikštėje, netoli Aukščiausiosios Tarybos ir kitų vyriausybinių pastatų buvo išsprogdintas kryžius. Keturių metrų aukščio medinį kryžių š.m. birželio 22 d. buvusioje Lenino aikštėje pastatė jaunalietuviai ir Helsinkio grupė 1941 metų Lietuvos sukilimo dalyviams atminti (sukilimo 50 metų sukaktis suėjo š.m. birželio 23 d.). Kryžius buvo pastatytas netoli Lenino paminklo, ten kur caro laikais pakorė 1863 m. sukilimo lyderius.

Taip pat anksti šį rytą nežinomi asmenys nusiaubė Lietuvos radijo ir televizijos darbuotojų namelį, kuriame jie badauja pakaitomis protesto ženklan prieš sovietų okupaciją jų darbo vietose. Neaišku ar buvo sužeistų.

Kitame pranešime teigiama, kad galimas sovietų kariškių, persirengusių civiliais drabužiais arba Krašto Apsaugos Departamento (KAD) ar policijos uniformomis, susirėmimas su TSRS Vidaus Reikalų ministerijos specialiųjų pajėgų OMON, dislokuotų Vilniuje, kariškiais. Lietuvos Vyriausybė įspėjo šio dalinio kariškius apie gręsiantį jiems realų pavojų, tuo pačiu raginama persigalvoti ir atsisakyti OMON tarnybos. Lietuvos Vyriausybė ryžtingai atmeta bet kokią atsakomybę už provokacijas prieš Vilniaus OMON, ir praneša, kad nei KAD, nei policijai, nei jokioms kitoms tarnyboms nebuvo duota įsakymo likviduoti minėtąjį dalinį.

Taip pat išreiškiama vyriausybės padėka policijos patruliams, nepasidavusiems OMON provokacijoms ir išvengusiems konflikto.

LIC

Liepos 17 d. į Londone vykstančią Septynių didžiųjų (G-7) konferenciją atvyko TSRS prezidentas M. Gorbačiovas. Dalis Londone gyvenančių pabaltiečių ir kitų tautybių atstovai piketavo ir protestavo, kad jų valstybės yra prievarta laikomos Sovietų Sąjungos respublikų tarpe.

7-nių Didžiųjų konferencija Londone

Liepos 16 d. Londone prasidėjo septynių labiausiai ekonomiškai įsivysčiusių valstybių, žinomų „Didžiosios septyniukės" (G-7) vardu, vyriausybių vadovų susitikimas. Susitikimo dalyviai priėmė deklaraciją, kurioje surišo paramą Gorbačiovo politinėm ir ekonominėm reformom su taikingu Baltijos valstybių nepriklausomybės sprendimu. Spausdiname deklaracijos 12-ojo punkto, skirto santykiams su Sovietų Sąjunga, vertimą.

Mūsų parama fundamentalios reformos procesui Sovietų Sąjungoje lieka tvirta, kaip anksčiau. Mes įsitikinę, kad naujasis mąstymas sovietų užsienio politikoje, padaręs tiek daug mažinant įtampą tarp Rytų ir Vakarų bei stiprinant daugiapusę taikos ir saugumo sistemą, turėtų būti taikomas pasauliniu mastu. Mes tikimės, kad ši nauja taptautinio bendradarbiavimo dvasia Europoje ras ne mažesnį atspindį ir Azijoje. Mes sveikinam pastangas sukurti naują sąjungą, paremtą ne prievarta, o laisva valia, tikrai atitinkančią Sovietų Sąjungos norus. Šių užmojų mastai yra nepaprasti: atvira ir demokratiška Sovietų Sąjunga, galinti pilnai suvaidinti savo vaidmenį kuriant pasaulyje stabilumą ir pasitikėjimą. Mes dar kartą patvirtiname savo pasiryžimą bendradarbiauti su Sovietų Sąjunga, padedant jos pastangoms sukurti atvirą visuomenę, pliuralistinę demokratiją ir rinkos ekonomiką. Mes tikimės, kad derybos tarp TSRS ir išrinktų Baltijos šalių vyriausybių išspręs jų ateities klausimą demokratiškai ir atitinkant teisėtas žmonių viltis.

LIC

Liepos 17 d., prezidento Gorbačiovo atvykimo dieną, netoli D. Britanijos parlamento, prie Queen Elizabeth II konferencijų pastato (spaudos, radijo ir televizijos atstovų centro) įvyko jungtinė lietuvių, latvių, estų, lenkų, gruzinų, baltarusių ir kitų tautybių demonstracija. Tarp lietuviškų trispalvių ir kitų vėliavų, mirguliavo pagrindiniai plakatų reikalavimai — suteikti Baltijos valstybėms nepriklausomybę.

Prezidento Gorbačiovo ir jo palydovų atvykimo buvo laukiama apie 18.30 val. Piketas, kuris vyko visą dieną, atkreipė masinių informacijų priemonių dėmesį. Demonstruojančiųjų tarpe matėsi ir DBLS-gos CV nariai S. Kasparas ir K. Tamošiūnas. Jie kalbėjosi su Japonijos TV, BBC Word Service reporteriais.

Pačiame konferencijų pastate vyko D. Britanijos Ministro pirmininko John Major, Užsienių reikalų sekretoriaus Douglas Hurd ir Finansų sekretoriaus Norman Lamont spaudos konferencija. Joje dalyvavo Lietuvos Respublikos informacijos biuro Londone vadovas Kęstutis Stankevičius. Jis „EL" pranešė, kad į suomių žurnalistės klausimą dėl Baltijos šalių problemos J. Major atsakė: „Vakare vykstančiame pokalbyje šis klausimas greičiausiai iškils", o D. Hurd priminė politinę deklaraciją, kurioje sakoma:„ mes tikimės, kad derybos tarp TSRS ir išrinktų Baltijos šalių vyriausybių išspręs jų ateities klausimą demokratiškai ir atitinkant teisėtas žmonių viltis".

Laimas Fergizas

LENNART MERI LONDONE

Estijos Respublikos užsienio reikalų ministras Lennart Meri liepos 15-20 dienomis viešėjo Londone. Jis atvyko paaiškinti Pabaltijo kraštų nusistatymą, liečiantį paramą Sovietų Sąjungai ir kitus tuo reikalu klausimus, finansų pasaulio vadams susirinkusiems septynių pramonės kraštų (G-7) konferencijoje Londone. Ar ši grupė asmenų gali išspręsti Pabaltijo kraštų krizę?

Užsienio reikalų ministras L. Meri mano, kad Pabaltijo kraštų krizė yra pagrindinė problema, jog ji turi būti skubiai išspręsta norint statyti bendrus namus ir išlaikyti taiką Europoje.

LIETUVOS INFORMACIJOS BIURO VADOVAS DALYVAVO G-7 POSĖDŽIUOSE

Diplomatas Kęstutis Stankevičius, Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos tarnautojas ir dabartinis Lietuvos Respublikos informacijos biuro Londone vadovas, Britų Užsienio ministerijos pastangomis, buvo paskirtas akredituotu spaudos atstovu. Jis dalyvavo Londone vykusioje sektynių didžiųjų pramonės valstybių (G-7) vadų konferencijoje.

LIETUVOJE

Priims mažiau studentų

Birželio 30 d. Vilniaus universitete baigėsi stojamieji egzaminai. Ta proga universiteto rektorius prof. dr. Rolandas Pavilionis pareiškė spaudai, kad šiais metais studijuoti universitete pareiškė norą 4500 abiturientų, tačiau bus priimta tik 1055. Tai kur kas mažiau negu ankstesniais metais. Universitetas neturi galimybės priimti visus norinčius jame studijuoti.

Naujas įgulos viršininkas

Oficialiai pranešta, kad pasikeitė Vilniaus karinės įgulos vadovybė. Buvęs jos viršininkas gen. maj. V. Uschopčikas, pagarsėjęs per sausio įvykius Vilniuje, perkeltas į naują tarnybos vietą Baltarusijoje. Jo vieton paskirtas pulk. A. Garkuša.

Mirė adv. V. Šadreika

Birželio 29 d. po sunkios ligos mirė Lietuvos Respublikos AT deputatas Valerijonas Šadreika. Jis buvo gimęs 1938 m. birželio 20 d. Varėnos rajone. Baigęs teisės studijas Vilniaus universitete, jis dirbo Juridinėje kolegijoje prie Ministrų tarybos, vėliau — advokatu. Šilalės rajone buvo išrinktas AT deputatu.

Forumo konferencija

Birželio 29 d. Vilniuje įvyko Lietuvos ateities forumo antroji respublikinė konferencija. Delegatai apsvarstė ir priėmė LAF įstatus, veiklos programos metmenis ir kelias rezoliucijas. Konferencijoje dabartinį Lietuvos politinį gyvenimą apžvelgė filosofas A. Juozaitis.

Žurnalistų tarptautinėje sąjungoje

Birželio 30 d. Briuselyje Tarptautinės žurnalistų federacijos Vykdomasis komitetas nutarė priimti Lietuvos žurnalistų sąjungą savo organizacijos asocijuotu nariu. LŽS narystę ateinančiais metais dar turės patvirtinti Federacijos kongresas, kuris įvyks Kanadoje.

Paminklas P. Višinskiui

Šiauliuose, pačiame miesto centre, pastatytas paminklas žymiam praeities publicistui, kultūrininkui, demokratui, tautinio atgimimo veikėjui Povilui Višinskiui. Paminklo autorius — skulptorius Stasys Žirgulis.

Viešnia iš Australijos

Su labdaros misija Lietuvoje viešėjo Australijos lietuvių veikėja Halina Statkuvienė. Ji aplankė visų sausio mėn. žuvusiųjų šeimas, susitiko su kai kuriais sužeistaisiais. Visiems viešnia įteikė po 200 dolerių. Šiuos pinigus paaukojo Australijos gyventojai. Vilniaus Antakalnio kapinėse viešnia padėjo gėlių ant žuvusiųjų kapų.

Vizos į užsienį

Norintiems važiuoti į Vakarų valstybes dabar nereikia kreiptis į Vidaus reikalų ministerijos vizų ir registracijos skyrių Vilniuje. Šį darbą dabar atlieka taip pat miestų policijos komisariatų vizų ir registracijos skyriai Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje ir Alytuje. Tuo būdu trumpėja eilės, sparčiai įforminami dokumentai.

Vilniaus ansamblio koncertas

Ne pirmą kartą Vokietiją aplanko Vilniaus universiteto ansamblis, parodydamas vokiečių visuomenei mūsų tautinio meno — dainų, muzikos, šokių bei spalvingų rūbų gražiausius ir brangiausius deimančiukus, kurie scenoje visuomet sužiba įvairiausiom spalvom, sukeldamas atlikėjų tarpe pasididžiavimą gintaro kraštu.

Ne vieną kartą dar šokių metu žiūrovai ilgais plojimais palydėdavo „Malūno" ratų sukimąsi, ne vieną kartą jie ilgai susimąstydavo po „a capella" atliktos lyrinės dainos. Tik po kelių sekundžių, nutilus paskutiniems dainos garsams, žiūrovai „atsipeikėdavo", palydėdami liūdną melodiją jausmingais plojimais.

O mūsų tautiniai šokiai? Juk juose daug viliojimo, suartėjimo, išsiskyrimo, piršlybų. Kai kurie šokiai labai švelnūs, lyriški, pilni jausmo. Tai daugiausia mergaičių apeiginiai šokiai, kaip „Sadutė", „Linelis" (abu atliko ansamblis) „Blezdingėlė", baigiant atisiveikinimą su jaunąja („Sadutė"), piršlių atvykimu, karieta, bendrais šokiais su jaunųjų tėvais.

Dažnai Lietuva buvo karo lauke tarp mūsų kaimynų. Tačiau vyrų šokiuose nerasime jokių karo motyvų, pagiežos, keršto, šūkavimų kaip pavyzdžiui, armėnai (keletą kartų mačiau televizijoje, šokant jiems su kardais) ar slavai. Vyrai mėgsta pamėgdžioti „Gaidį", „Ožį", iškrėsti šposų mergaitėms (pav. šokis su klumpėm) ar Joninių naktį pavilioti mergaitę.

Keista, kad šiame technikos ir pažangos amžiuje, užliejus pasaulį moderniškoms šokių bangoms ir tai daugiausia erotiniais motyvais (pav., Lambada) ir pusnuogiais šokėjais — liaudies muzika, dainos ir tautiniai šokiai nepraranda savo vaidmens, vis daugiau ir dažniau rasdamos sau vietą įvairiuose suvažiavimuose, kultūriniuose renginiuose.

Prie pastarųjų reikėtų priskirti Heidelbergo apskrities krikščionių demokratų partijos — CDU liepos 7 d. surengtą koncertą, pakviečiant Vilniaus universiteto ansamblį vadovaujamą Vido Aleksandravičiaus.

Nežiūrint karšto sekmadienio vakaro, tačiau St Leon Rot miestelio (netoli Heidelbergo) salė sutraukė beveik 400 žiūrovų, kurie kiekvieną išpildytą programos dalį palydėdavo ilgais, ilgais plojimais. Gaila, kad ansamblio „spiritus movens" pašykštėjo darbo vokiečių kalbos vertėjui, kuris tik du kartus ir tai labai trumpai paaiškino dainų turinį, šokių reikšmę. Šalia sėdėję kaimynai vokiečiai, keletą kartų kreipėsi, prašydami kiek plačiau išaiškinti šokių reikšmę (pav. rugių lauko bangavimas, rugiagėlės) ar „Sadutės" šokį.

Pasibaigus programai, vokiečiai neleido studentams greitai apleisti sceną, garsiai skanduodami „Zugabe, Zugabe" — priedo! Tą džiaugsmą ir pripažinimą už puikiai atliktą koncertą visų žiūrovų vardu padėkojo krikščionių demokratų partijos Heidelbergo apskrities pirmininkas dr. Karolis Lamers, pareikšdamas pasididžiavimą mūsų studentais, kurie savo laisvalaikį skiria repeticijoms, išvykoms į užsienį, rodydami lietuvių kultūrinius lobius, kurių niekas negali atimti ar pavergti.

Miesto burmistras taip pat džiaugėsi, sulaukęs tokių gražių svečių, kartu pageidaudamas, kad lietuviai nepamirštų apsilankymo, prisimindami gražias Vokietijos apylinkes, dviejuose įteiktuose ansambliui paveiksluose.

Po programos teko trumpai pasikalbėti Lietuvos reikalais su CDU pirmininku dr. Lamers. Suminėjęs CDU partijos ir Vokietijos vyriausybės rodomus „šaltus pečius" Lietuvos nepriklausomybės siekiuose — tuoj pat išgirdau trumpą „nein" atsakymą bei platų paaiškinimą, kad Lietuvos (užakcentavo tik Lietuvos!) klausimas nėra užmirštas (pirmininkas dalyvauja CDU suvažiavimuose) dažnai gvildenamas partijos bei vyriausybės posėdžiuose. Deja, įvykiai Persijos įlankoje ir pilietinis karas Jugoslavijoje, gal kiek nustelbė Pabaltijo kraštų bylą, tačiau ji nėra nuimta nuo stalo. Lietuviai studentai padarė didelį įspūdį ir jį dar daugiau paskatino įsijungti į Lietuvos laisvės kovą.

Ansamblio iškvietimo liūto dalis nuopelnų priklauso dr. Idai Hermann, kurią ansamblio vadovas pavadino nauja Lietuvos ambasadore, taip pat įteikdamas jai dovaną bei dviems CDU partijos valdybos nariams, pirmininkui ir burmistrui.

Sekančią dieną, pirmadienį, liepos 8 d. Vilniaus ansamblis aplankė Heidelbergo universitetą. Lietuvius studentus priėmė seniausio Vokietijos universiteto rektorius, susipažinta su vokiškos „Alma mater" įsteigimu, patalpomis. Gedimino miesto atstovai padainavo keletą dainų, užbaigdami susitikimą studentų himnu „Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus" (taigi džiaugiamės, kol jauni esame). Studentus taip pat priėmė Heidelbergo miesto burmistrė. Keliuose pokalbiuose ji taip pat susipažino su mūsų jaunimu bei Lietuva.

Heidelbergas yra gražus miestas, tad beveik visą dieną ansamblis jame praleido, lankydamas įdomesnes vietas. Tik vakare vilniečiai grįžo į laikiną pastogę — Vasario 16 gimnaziją. Po trumpo poilsio jau liepos 9 d. jaunimas išvyko Prancūzijon.

Kazys Baronas

NEATIDĖLIOKIT POLITINĘ PARAMĄ!

Kruvinojo sekmadienio pusmečio sukakties išvakarėse, liepos 4 d., Lietuvos Respublikos AT kreipėsi į Paryžiaus chartijos signatares.

KREIPIMASIS

Liepos 13-ji pažymėtina kaip sovietų armijos „pergalės" prieš taikius ir beginklius Lietuvos televizijos gynėjus gėdinga pusės metų sukaktis.

Nuo sausio 13-osios savo darbo vietų neteko Lietuvos radijo ir televizijos darbuotojai, kurie protestuodami badauja pakaitomis iki šiol. Tuo tarpu žudynių dalyviai, saugomi šarvuočių ir automatininkų, tebeniokoja radijo ir televizijos pastatus.

Žudynių organizatoriai ir vykdytojai jaučiasi saugūs, o TSRS prokuroras, užuot patraukęs atsakomybėn, juos teisina.

Jau pusę metų TSRS valstybinį terorizmą vykdantys būriai reguliariai siautėja po Vilnių ir visą Lietuvą. Jie siunčiami šaudyti centrinėse Vilniaus gatvėse, deginti muitinių postų ir apsupti parlamento. Jie užgrobia centrinę telefonų stotį, nutraukdami visus, taip pat ir atominės elektrinės bei aviacijos skraidymų saugumą užtikrinančius ryšius. Niekas nežino, kokia grėsmę jie sukels rytoj. TSRS vyriausybė visa tai leidžia ir skatina, nes apmoka ir aprūpina ginklais. Sovietinio režimo generolai ir prokurorai visada apkaltina ne užpuolikus ir teroristus, bet jų aukas.

Mes pusę metų apeliavome į TSRS vadovų gerą valią, bet jos nesulaukėme. Šiandien mes reiškiame pasipriešinimą dėl pusę metų besitęsiančio smurto, nesuderinamo su pasirengimu Žmoniškumo matmenų konferencijos Maskvos susitikimui.

Mes kreipiamės į visas Paryžiaus Chartijos dėl naujosios Europos valstybės signatares, jų vyriausybes ir parlamentus, prašydami neatidėliotinos politinės paramos, kad būtų nutrauktas ginkluotos prievartos naudojimas, sustabdytas tolesnis įtampos ir nestabilumo didinimas, išvengta Lietuvoje provokuojamo konflikto.

Mes įsitikinę, kad tam reikia panaudoti Saugumo ir bendarbiavimo Europoje pasitarimo sukurtą konfliktų sureguliavimo mechanizmą ir tarptautiniu mastu užtikrinti žmonių saugumą Lietuvoje.

Mes taip pat norime dalyvauti Saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo Žmoniškumo matmenų konferencijos Maskvos susitikime, į kurio darbotvarkę turėtų būti įtrauktas ir klausimas dėl TSRS ginkluotos prievartos veiksmų Lietuvoje.

Vytautas Landsbergis
Lietuvos Respublikos AT pirmininkas
LIC

Šveicarijos lietuvių knygos

DOMAS KAUNAS

Manheimas, pramoninis Badeno-Viurtembergo žemės miestas Vokietijos pietvakariuose. Saulėtas ir besniegis, kaip čia paprastai esti, 1991 m. sausio rytas. Lydimas žinomo lietuvių visuomenės veikėjo ir evangelikų liuteronų kunigo Frico Skėrio lipu į jo erdvaus namo antrąjį aukštą. Šeimininkas atidaro kambarį, kuriame laikomas nepaprastas (tokių, kaip aš, akimis žiūrint) turtas — senovinės knygos. Jos sukrautos keturiose kartono dėžėse. Knygos nekasdieninės. Vienos aprėdytos kietu kartonu, kitos — juodai dažyta kiaulės oda, su ornamentų įspaudais, užsegimų dirželiais, patamsėjusio žalvario sagtimis. Kai kurios jau praradusios savo apdarą ir antraštinį lapą, todėl apie jų amžių galima spręsti iš praėjusiam šimtmečiui būdingo popieriaus. Vienai jų nuplėšta nugarėlė tarsi apnuogino XVI a. įrišimą — lyg gerame anatomijos vadovėlyje matai prie virvės prisiūtus lankus, medžio lentutes viršeliuose, odos skiaučių faktūrą. Atverti knygas. Antraštinių lapų apačioje juodos spaudos raidės vardija išleidimo vietas : Bitėnai (Bittehnen), Karaliaučius (Königsberg), Klaipėda (Memel), Priakulė (Prökuls), Šilutė (Heydeberg), Tilžė (Tilzit). Priešlapiuose ir viršelių vidaus pusėse daugybė rankraštinių įrašų. Juose savininkų vardai ir pavardės, dovanojimo aktai, lietuviškų kaimų ir Šveicarijos miestų pavadinimai. Vėl užverti knygas ir vieną po kitos ilga eile jas statai ant šeimininko darbo stalo, lyg ruošdamas nuvargusius kareivius paskutiniam, pergalės paradui. Ir kai padedi paskutinę, iš nuostabos palingavęs galvą turi teisę pats sau balsiai pakartoti žinomuosius žodžius: „Habent sua fata libélli" (Knygos turi savo likimą).

Šių knygų klajonės Europos keliais prasidėjo beveik prieš šimtmetį, o jų įtakos glaudžiai siejosi su Endrikio Kalvaičio (vokiškai rašėsi Heirich Kalweit) vardu. Jo savita asmenybė Mažosios Lietuvos lietuvių dvasinio gyvenimo istorijoje užima atskirą puslapį. Tiesa, šiandien jis yra užmirštas, kaip ir pats kadaise prieštaringų visuomenės vertinimų susilaukęs jų autorius. Duomenų iš ankstyvosios E. Kalvaičio biografijos beveik nežinoma. Jis gimė 1837 m., galbūt net ne Mažojoje, o Didžiojoje Lietuvoje, taip vadinamame Paprūsės krašte. Čia buvo susidariusios nemažos nuo marų ir Prūsijos valdžios persekiojimų pabėgusių evangelikų liuteronų salos. Prielaidą galima grįsti kito tokio pat likimo žmogaus — Martyno Kalvaičio — biografija. Sprendžiant pagal amžių (gimęs 1833 m.) jis galėjo būti net Endrikio brolis arba bent giminė. M. Kalvaitis jaunystėje perėjo į labiausiai paplitusią protestantizmo atmainą — baptizmą ir 1863 m. iš Lietuvos persikėlė, tiesa, nežinia, ar savo noru, į Gruziją. Tbilisyje atvykėlis viešai skelbė savo įsitikinimus ir susilaukė pasekėjų. M. Kalvaičio apkrikštytas N. Voroninas (Woronin) tapo pirmuoju rusų baptistu. Jaunystėje E. Kalvaitis taip pat gyveno carų valdomoje Lietuvoje. Šaltinių liudijimu, čia jis net 16 metų mokytojavęs[1]. Dievobaimingas mokytojas tarp kraštiečių liuteronų pradėjo aktyvią mokslininko veiklą, ko gero prasilenkusią su valdžios nuostatomis. Dėl to administracija E. Kalvaitį pašalino iš pareigų[2]. Tada pamokslininkas persikėlė į Mažąją Lietuvą, kurioje rado kur kas palankesnes sąlygas. Paskutiniame XIX a. ketvirtyje lietuvininkų krašte klestėte klestėjo susirinkimai sektos. Kiekvienas jų vadovas būrė šalininkus ir savaip aiškino Bibliją, konfrontavo su oficialiąja evangelikų liuteronų bažnyčia. Mokytojas Vilkyškių kaimo valstietis P. Kosgalvis 1878 m. laiške Karaliaučiaus universiteto profesoriui F. Kuršaičiui (Kurszat) su didele nuostaba rašė: „Lapačiui (Lapat) ir Kelkiui (Kelch) pasimirus atsirado dabar daug šviežių sakytojų, kurie ale kitiems nenor klausyt. Dėl to beveik kožnas sau lyg ypatiškų surinkimą tur ir nor vis geriausei Raštą išguldančiu būti (...) Kalvaitis, nustatytas šulmistras iš Lenkų, dabar Tilžėj gyven, tas sakos netikys antrą vieros sąnarį" t.y., buvęs mokytojas neigė Dievo sūnaus buvimą. Į priekaištus, kodėl E. Kalvaitis skiriasi nuo kunigų ir kitų sakytojų, jis atsakė: „jie visi netikri prarakai, aš viens tikras!"[3]. Tilžėje naujojo mokymo kūrėjai gyveno, matyt, tos pačios tikybos išpažintojos Anos Balnius name Stulbeikių (Stolbeckerstr.) g. Nr. 17. miesto gyventojų adresų knygoje prie savo pavardės jis kažkodėl nurodė: „buvęs ūkininkas" („ehem. Besitzer")[4]. E. Kalvaitis pragyveno iš susirinkimininkų paramos ir nedidelio zoologijos sodo po atviru dangumi, kurį įrengė šalia tilžiečių mėgiamo Jokūbinės (Jakobsruhe) parko. Pagrindinis jo užsiėmimas buvo pamokslavimas. Savo tikybos skelbėjas daugiausia veikė tarp Tilžės bei miesto apylinkės ir Klaipėdos gyventojų lietuvių. Šalininkų susidarė keli šimtai. Iš jų E. Kalvaitis reikalavo disciplinos ir lėšų, leidusių įsteigti parapiją ir net pasistatyti bažnytėlę. Visa tai vadinosi Laisvosios liuteiškosios bažnyčios Betliejaus bendruomenė. Ji buvo oficialiai užregistruota. Bendruomenė pasižymėjo savita organizacija: nariai skyrėsi į jaunimą ir suaugusius, moteris ir vyrus. Veikė savarankiška Jaunųjų draugystė, kuriai 1897 m. priklausė 29 merginos ir vaikinai. Bendruomenėje vyravo mistika ir paklusnumo dvasia. Palaikyti pietistinę atmosferą padėjo ir askezės veikalą „Prarakiškas aprašimas penkių paskujųjų daiktų, būtent: smerties, prisikėlimo, sūdo, peklos bei dangaus karalystės" (1881). Pastaroji knyga susilaukė didesnio atgarsio tarp skaitytojų. Be autoriaus leidimo Gropiškių (Gropischken) ūkininkas J. Redveikis iš jo daug ką įdėjo į savo darbą "Kumposas, rodyklė dvasiškojė" (1892). E. Kalvaitis iškėlė bylą dėl plagiato ir laimėjo. Tai pirmasis toks įvykis lietuvių knygos istorijoje.

(Bus daugiau)

VEIKALAS APIE AISČIUS

Neseniai pasirodžiusi Vinco Vyčino knyga anglų kalba, „The Grear Goddess and the Aistian Mythical World" nėra tik koks eilinis lietuvių bei latvių tautosakos rinkinys, bet sistematiškai apžvelgia aisčių mitinės kultūros kilmę ir jos vystymosi eigą veikalas.

Būdinga yra tai, kad ši knyga neišsemia aisčių kaip indoeuropiečių mitologijos interpretacijos, bet įžvelgia ir iškelia jų mitinės kultūros kilmę, prasidėjusioje daugiau kaip prieš 30000 metų.

Kita būdinga šios knygos savybė yra ta, kad ji pateikia aisčių mitinės kultūros vystymąsi trijuose laikotarpiuose. Pirmąjį sudaro matriarchinis (priešindoeuropietiškas) didžiosios Deivės laikotarpis; antrąjį sudaro patriarchinis — Perkūno (aisčių kareivėlio) ir trečiąjį vėl matriarchinis pasireiškiąs naujai suklėstančios Likimo deivės Laimos (aisčių artojėlis) laikotarpis.

Ši knyga ypatingai verta lietuvių, latvių, o taipgi ir prūsų generacijoms gimusioms angliškai kalbančiuose kraštuose, generacijoms norinčioms susipažinti su savo tėvų ir protėvių mitine-tautine kultūra.

Antanas Kenstavičius, Kanada

ŽMONĖS IR ĮVYKIAI

Liepos 17 d. nuo 10 iki vėlaus vakaro buvo piketuojama prie Queen Elizabeth konferencijų pastato, kuriame, ryšium su suruošta Septynių didžiųjų konferencija Londone, vyko spaudos konferencija. Joje dalyvavo ir TSRS prezidentas Gorbačiovas. Nuotraukose dalis piketuojančių. Lietuvių buvo labai mažai, tik keturi. Vėliau atvyko daugiau.

Visos nuotraukos *ELR*

VOKIETIJOJE

38-JI EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ VOKIETIJOJE

38-ji ELS savaitė vyks 1991 m. liepos 28 — rugpjūčio 4 dienomis Vokietijoje, Vasario 16 gimnazijoje, 6840 Lampertheim 4, tel. 06256-322.

ATEITININKŲ ŠVENTĖ

Vokietijos lietuvių ateitininkų metinė šventė įvyko gegužės 18-20 dienomis pas prelatą Antaną Bungą Memmingene. Atvyko apie 35 ateitininkai iš visos Vokietijos ir keturi kunigai bei vyskupas J. Matulaitis iš Lietuvos. Iš Vasario 16 gimnazijos nuvyko 12 ateitininkių. Buvome vienintelės moksleivės (gaila, kad kitur Vokietijoj nėra moksleivių ateitininkų), bet dalyvavo keletas studentų ir dar daugiau sendraugių.

Šventė prasidėjo šeštadienį vakare. Dr. Jonas Norkaitis skaitė paskaitą apie ateitininkiją laiko kaitoje. Paskaita buvo labai įdomi ir turininga. Po to vyko diskusijos, kuriose šventės dalyviai aktyviai dalyvavo. Vakaras ilgai tęsėsi. Klausydami kitų ateitininkų minčių bei asmeniškų pergyvenimų jautėme suartėjimą. Išsiskyrėme vėlai.

Ryte po pusryčių ėjome į senelių prieglaudoj esančią koplyčia. Ten Šv. Mišias aukojo vyskupas dr. A. Deksnys, vyskupas J. Matulaitis ir dar 10 kunigų. Mišių metu šešios Vasario 16 gimnazijos moksleivės davė ateitininkių įžodį: Dainora Kupčinskaitė (JAV), Marija Strazdaitė (JAV), Laura Pundytė (Arg.). Luciana Gaidimauskaitė (Arg.) Kristina Sakutė (Kan.) ir Diana Miulerytė (Lietuva). Juosteles ir ženkliukus prisegė vyskupas A. Deksnys. Buvo labai gražios, iškilmingos Mišios. Po to visi ėjome pasiklausyti Vilniaus katedros klebono prel. K. Vasiliausko paskaitos apie ateitininkų veiklą Lietuvoje, nepriklausomybės laikais ir dabar. Ir vėl turėjome įdomias diskusijas.

Pietus pavalgėme vienuolyne, kuriame randasi našlaičių namai. Po pietų išvykome į Bavarijos Alpes aplankyti Neuschwansteino pilį. Alpių vaizdai buvo nuostabūs. Sunaudojom visas nuotraukų juosteles, befotografuodamos pilį ir pasakišką aplinką. Keli iš mūsų įėjome į pilį, bet daugumas stebėjo jos grožį iš lauko. Apsidairę suvenyrų būdelėse, grįžome į Memmingeną. Vakare vyko talentų vakarėlis ir įvairios pratybos — žaidimai. Studentas Virgilijus Jocys padainavo ir pagrojo gitara, moksleivės padainavo kelias liaudies dainas, Luciana Gaidimauskaitė padeklamavo Vinco Kudirkos eilėraštį ir Gabrielė Žaidytė pagrojo violenčele. Meninei programai pasibaigus sekė pratybos, žaidimai ir vaidinimai, į kuriuos mielai įsijungė moksleiviai, studentai ir sendraugiai. Po to dar ilgai kartu dainavome.

Pirmadienį, antrą Sekminių dieną, vėl susirinkom toj pačioj koplyčioj Šv. Mišių. Jų metu buvo pagerbtas vyskupas dr. Antanas Deksnys, jo 60 metų kunigystės jubiliejaus proga. Mišias aukojo Augsburgo vyskupas R. Schmid, jubiliatas vysk. A. Deksnys, vysk. J. Matulaitis ir dar 12 kunigų. Po iškilmingų pietų, padėkojome šventės globėjui prel. A. Bungai ir išvykome atgal į namus — Vasario 16 gimnaziją.

Adriana Karkaitė

VENGRIJOJE

LIETUVOS DELEGACIJA VENGRIJOS PARLAMENTE

Labai įdomus sutapimas — delegacija iš Lietuvos įvažiavo į Vengriją birželio 16 d., tada kai paskutiniai sovietų kareiviai tomis dienomis paliko Vengriją. Jie planavo birželio 30 d. galutinai atlaisvinti kareivines ir tą dieną visoje Vengrijoje būtų skambėję bažnyčių varpai. Tokios išleistuvės matyt nepatiko sovietiniams generolams, kurie ir pagreitino pasitraukimą. Nors Vengrija ir atsikratė sovietinės kariaunos, tačiau šiandieninis šios šalies gyvenimas ir problemos labai panašios į problemas Lietuvoje. Palinkėjo vengrai ir Lietuvai kuo greičiau atsikratyti svetimšalio kareivio.

Vienuolikos žmonių delegaciją iš Lietuvos pakvietė Vengrijos Demokratų Forumas. Delegacijoje buvo Aukščiausiosios tarybos deputatai M. Treinys, K. Grinius, R. Maceikianecas, tautinių mažumų atstovai, Sąjūdžio aktyvistai ir kultūros darbuotojai. Delegacija buvo priimta Vengrijos parlamento Budapešte. Abi pusės susitarė ruošti bendradarbiavimo planus. Labai įdomu, kad tiek Budapešte, tiek ir susitikimuose kituose miestuose vengrai reiškė didelį norą bendradarbiauti su Lietuva. Ne vieną kartą buvo išreikšta mintis, kad ištrunkančios iš socializmo valstybės, bendradarbiaudamos daug geriau viena kitą supranta, negu joms bendradarbiaujant su Vakarais. Konkrečiau galvojant, Vengrija Lietuvai daugelyje bendradarbiavimo sričių būtų gana paranki valstybė.

Delegacija turėjo įdomių susitikimų ir kituose Vengrijos miestuose su verslininkais, kultūros darbuotojais, politikais, Demokratų Forumo lyderiais. Vengrijos delegatai Europos parlamente Strasbourge pažadėjo visais būdais ginti Lietuvos reikalus.

Ilgesnį laiką delegacija praleido Segedo mieste ir jo apylinkėse. Čia susipažino su savivaldybių veikla, dalyvavo miesto Tarybos posėdyje. Miesto muziejaus Košš galerijoje atidaryta didelė Z. Kazėno ir G. Jaskūno spalvotų fotografijų paroda apie įvykius Lietuvoje 1988-1991 metais. Nuo birželio pabaigos veiks ir Lietuvos karikatūristų paroda.

Segedo katedroje buvo aukojamos Mišios žuvusiems sausio mėn. Vilniuje atminti.

Viešnagės metu turėta paprastų susitikimų, nes visa delegacijos viešėjimo savaitė sutapo su savotiška švente susijusia su jau minėta Sovietų Armijos kelione atgal į Rytus.

Įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Lietuvos delegacijos (kurios sudėtyje žaidė ir parlamentarai) ir Kiskumajso miesto rinktinės. Po rungtynių dar viena staigmena — susitikimas su Vengrijos gynybos ministru. Vakare — roko muzikos koncertas buvusių sovietinių kareivinių kieme. Atsisveikinant su tikrai svetingais ir gero linkinčiais Lietuvai vengrais, pastarieji pakvietė 30 Lietuvos vaikų grupę į Europos ateities konferenciją.

Z. Kazėnas

REMKIME —

PAGALBOS LIETUVAI FONDĄ!

Aid Lithuania Fund (ALF)

LENKIJOJE

VARŠUVOS RADIJO LAIDOS LIETUVIŠKAI

Varšuvos radijas pradėjo transliuoti lietuviškas laidas. Jos skiriamos radijo klausytojams Lietuvoje, yra perduodamos kasdieną ir trunka pusę valandos. Programų turinį sudaro įvairūs komentarai, informacijos apie įvykius Lenkijoje ir pasaulyje, pašnekesiai apie lietuvių-lenkų santykius praeityje ir dabar, trumpi reportažai apie Lenkijoje gyvenančių lietuvių veiklą. Apskaičiuojama, kad Lenkijoje galbūt yra apie 15 tūkstančių lietuvių. Lietuviškas laidas per Varšuvos radiją rengia ir skaito Lenkijoje dabar įsikūrę lietuviai, Varšuvoje studijuojantys lietuviai studentai. Turimomis žiniomis, laidos gerai girdimos visoje Lietuvoje ir kituose kraštuose. Jos taip pat pasiekia ir Romą.

PANAIKINTA VARŠUVOS SUTARTIS

Liepos 1 d. buvo panaikintas Varšuvos sutartis, politinė ir karinė sąjunga, kurią 1955 metais sudarė komunistų valdomos šešios Vidurio ir Rytų Europos valstybės su Sovietų Sąjunga priešakyje. Karinės sutarties panaikinimo protokolas buvo pasirašytas Prahoje, gi politinė Varšuvos sąjunga liausis egzistavusi turbūt šių metų pabaigoje, kai visų šešių sąjungai priklausiusių valstybių parlamentai bus ratifikavę Prahoje pasirašytą Varšuvos pakto panaikinimo protokolą. Čekoslovakijos prezidentas Vaclavas Havelis pažymėjo, kad Varšuvos sutartis tebuvo Sovietų Sąjungos hegemonijos įrankis. Pati Čekoslovakija skaudžiai nukentėjo nuo Varšuvos pakto, kai Brežnevo įsakymu šios santarvės ginkluotosios pajėgos įsiveržė į Čekoslovakiją ir nuslopino krašte 1968 metais kilusį laisvės sąjūdį.

LIETUVIAI STAŽUOJASI WASHINGTONE

Gegužės 9 d. į per „National Forum Foundation" suorganizuotas stažuotes atvyko 18 asmenų grupė iš Rytų Europos ir Pabaltijo, tarp jų keturi lietuviai.

Fondas šią programą vykdo nuo 1990 m. sausio mėnesio, per tą laiką stažavosi daugiau kaip 80 žmonių iš Rytų Europos kraštų. Anksčiau apsiribojusi svečiais iš Čekoslovakijos, Vengrijos ir Lenkijos, šią vasarą pirmą kartą priimti dalyviai iš Pabaltijo, Bulgarijos, Rumunijos ir Jugoslavijos. Dabartiniai stažistai dalyvauja penktoje Fondo surengtoje programoje.

Iš Lietuvos atvykę stažuotis yra šie: Aleksandras Levinsonas, ekonomistas ir menedžmento patarėjas, turįs savo firmą Vilniuje; Algimantas Misevičius, „Lygties" kompiuterinio konsultavimo firmos steigėjas ir vedėjas; Arijana Samsonienė, Lietuvos Ministro pirmininko G. Vagnoriaus Užsienio reikalų vedėja; ir Daiva Vilkelytė, „Atgimimo" savaitraščio korespondentė. Jie turės progos padirbėti su tarptautiniais konsultantais, kompiuterių firmomis, kongresmanu Cox, senatorium D'Amato, Washingtono CBS televizijos kanalu ir žinių agentūra „Potomac News Service".

LIC

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England.

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-221 6164 Telex: 276336 AEZRA

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga, Lietuvių Namų Akc. Bendrovė Londone ir „Šiaurės Atėnų" Bendrija Vilniuje.

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 20 svarų;

Vokietijoje — 77 DM. Visur kitur — 25 sv. (oro paštu).

Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redaktorius Vilniuje Laimantas Jonušys.

Adresas Lietuvoje: 232600 Vilnius, Pylimo 8.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

AUKOS SPAUDAI

A. Gečas — 20.00 sv.
J. Černis — 8.50 sv.
V. Remeikis — 4.00 sv.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame

BRITANIJOS LIETUVIŲ SĄSKRYDIS

Tradicinis Tautos Šventės minėjimas ir lietuvių Sąskrydis šiais metais įvyks Bradforde, rugsėjo 7 d., 18.00 val. Latvių klubo salėje.

Sąskrydį ruošia DBLS kultūrinio darbo komisija, Bradfordo skyrius ir klubas „Vytis".

Kviečiame visus jau dabar ruoštis šiam dideliam renginiui ir jame dalyvauti. *Rengėjai*

LONDONE

„MANO LIETUVA"

Nuo liepos 11 iki rugpjūčio 3 d. „Portfolio" galerijoje, 345 Portobello Road, London W10 5SA vyks lietuvio fotografo Aleksandro Macijausko nuotraukų paroda. Parodą ruošia Thames ir Hudson „Mano Lietuva" knygos leidėjai. Ta pačia proga bus galima įsigyti Aleksandro Macijausko knygą „My Lithuania". Kaina 20.00 sv.

PABĖGĖLIŲ DIENA

Šiais metais sueina 40 metų kaip JTO pasirašė „Pabėgėlių konvenciją". D. Britanijos „Refugee Council" liepos 28 d. Pietų Londone, Kensington Parke ruošia „Pabėgėlio Dienos Festivalį".

DBLS-ga šiame festivalyje teiks informaciją apie Lietuvą ir turės prekystalį. Jeigu „Rasos" ansamblis suskubs iš Edinburgo atvykti į Londoną, tai jis festivalyje atliks dalį programos.

SVEČIAS IŠ VOKIETIJOS

Kun. Aleksandras Hoffmann, įšventintas kunigu š.m. birželio 29 d. Münchene, atnašaus šv. Mišias Lietuvių bažnyčioje Londone, liepos 28 d. 11 val. Kun. Aleksandras yra vokietis. Grįžęs iš Sibiro su tėvais Lietuvon, ten išgyveno 9 metus ir mokėsi. Labai gerai kalba lietuviškai. Dabar dirbs Müncheno arkivyskupijoje ir pagelbės lietuvių sielovadoje.

PAMALDOS

Manchesteryje — liepos 28 d., 12.30 val.

Nottinghame —liepos 28 d., 11.15 val., Aušros Vartuose.

Nottinghame — rugpjūčio 4 d., 11.15 val., Aušros Vartuose.

Bradforde — rugpjūčio 4 d., 12.30 val.

Eccles — rugpjūčio 11 d., 12.15 val.

Nottinghame — rugpjūčio 11 d., 11.15 val., Aušros Vartuose.

BRITISH-LITHUANIAN RELIEF FUND FOR CHILDREN IN LITHUANIA

Gautos šios aukos: 200.00 sv. — St. Edwards pradžios mokyklos mokiniai iš Londono; po 50.00 sv. — Mrs. C. Harper ir Mrs B. Nicolls iš Stockporto.

Fondo vadovybės birželio 22 d. surengto bazaro pelnas 502.00 sv. Bazaro surengime daug prisidėjo Londono Moterų Sambūrio „Dainava" valdybos moterys J. Kerienė, M. Varkalienė daiktais ir darbu. P. Seržienė paaukojo loterijai daug gėrimų, o K. Drungilienė, A. Kriaučiūnienė — žaislų vaikams. Be jų bazarą rėmė ir kiti. Fondo vadovybė visiems ir visoms remėjoms nuoširdžiausiai dėkoja.

Vaikų Fondas (British-Lithuanian Relief Fund for Children in Lithuania) bus užregistruotas Charities Commission kaip Labdaringas Fondas ir atleistas nuo valstybinių mokesčių.

METINIS SUSIRINKIMAS

Šiais metais parapijos metinis susirinkimas įvyko birželio 29 d. vakare parapijos menėje. Susirinkimas pradėtas malda. Ją pravedė kun. dr. Jonas Sakevičius, MIC. Susirinkimui pirmininkavo J. Černis, sekretoriavo M. Šemetienė.

Pranešimą apie dvasinę ir religinę padėtį parapijoje padarė klebonas J. Sakevičius. Tarybos pirmininkas S. Kasparas savo pranešime lietė parapijos bažnyčios ir klebonijos remontus, kurie kainavo 7662 sv. Mirus parapijos kasininkui Vl. Veličkai, jo pranešimą padarė S. Kasparas. Parapijos pajamos siekė 17328.00 sv. Išlaidų turėta 14103.00 sv. Parapijos pajamų-išlaidų knygos rodo 3225.00 sv. likutį. Tačiau dar neužbaigtas remontas, kuris gali kainuoti apie 6000.00 sv. Revizorių vardų M. Semetienė patvirtino, kad atskaitomybė vedama gerai ir tvarkingai.

Po pranešimų diskusijose iškilo klausimai dėl tarybos pranešimo ir dėl kun. R. Repšio staigaus pakvietimo sugrįžti į Lietuvą. Daugelis norėjo žinoti, kodėl taip staigiai jis turėjo sugrįžti ir kodėl tai nebuvo pranešta nei klebonui, nei parapijos tarybai. Į šį klausimą niekas negalėjo atsakyti.

Į parapijos tarybą išrinkti: S. Kasparas — pirmininkas, J. Černis — vicepirmininkas, P. Žiūrinskas — kasininkas, M. Semetiene — revizorė, V. Puidokienė — sekretorė, į tarybos nares — F. Senkuvienė, H. Piščikienė, Z. Grupiljonienė.

Susirinkimas truko dvi valandas. Po susirinkimo parapijos ir Šv. Kazimiero klubo pobūviu pagerbti Jonai, Petrai ir Pauliai.

S.K.

BRADFORDE

KLUBO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Vyties klubo narių pusmetinis susirinkimas įvyks liepos 28 d., sekmadienį, 14.30 val.

Darbotvarkėje: valdybos pareigūnų ir revizijos komisijos pranešimai bei kiti klubo reikalai.

Nariai kviečiami gausiai dalyvauti.

Klubo valdyba

MANCHESTERYJE

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS

Liepos 13 d. LKVS-gos „Ramovės" Mančesterio skyrius surengė MLS klube Dariaus ir Girėno minėjimą, kuriame dalyvavo vietos ir plačios apylinkės tautiečiai, kurių tarpe buvo iš Lietuvos orkestro vadovas docentas Algirdas Radzevičius, E. Degutienė ir keturi Vilniaus universiteto studentai, viso arti 50 asmenų.

Minėjimą atidarė ir vedė ramovėnų pirm. K. Murauskas, kuris pasveikino visus ir paprašė tylos minute pagerbti žuvusius lakūnus Darių ir Girėną bei mirusius ramovėnus. Paskaitai pakvietė H. Vaineikį.

Prelegentas savo paskaitoje rinktiniais daviniais vaizdžiai nusakė drąsiųjų lakūnų Dariaus ir Girėno asmenybes, paliečiant ir jų asmeninį gyvenimą, pasiruošimą skristi per Atlantą bei tragiškai pasibaigusį skrydį per Atlantą, ir tą minios lūkestį Kauno aerouoste, kuris pavirto gedulu, ir perskaitė jų Testamentą jaunajai Lietuvai. Jis savo skrydžiu išgarsino Lietuvos vardą plačiai pasaulyje ir įrašė savo vardus tautos ir pasaulio aviacijos istorijoje. Jų skrydis bus padrąsinimu ir paskatinimu jaunoms kartoms ryžtis naujiems darbams. Prityrusio prelegento paskaita išklausyta dėmesingai.

Meninėje dalyje buvo deklamuojami atitinkami eilėraščiai. M. Ramonas padeklamavo savo kūrybos eilėraštį „Atlanto nugalėtojams", E. Murauskienė angliškai perskaitė savo kūrybos poemėlę apie Darių ir Girėną (tai jau ne pirmą kartą), iškeldama lakūnų ir mūsų tautos drąsumą, A. Vogelskas — „Neverk prie kapo" ir A. Pačkausko „Kilnus troškimas" ir A. Bruzgys — „Mūsų Lietuva".

Minėjimas užbaigtas sugiedant Lietuvos himną.

Po to doc. G. Radzevičius tarė keletą žodžių. Paaiškino savo į Angliją atvykimo tikslą ir pasidžiaugė, kad mes, išeiviai, esame vieningi ir nepamirštame savo gimtos kalbos, papročių, tautinių ir valstybinių švenčių minėjimų. Stebėjosi, kad mes po kelių dešimtmečių nepraradome tarmiškumo ir nepamiršome savo tautos. Pageidavo, kad prisimintume ir švęstume naująją valstybinę šventę liepos 6 d., kuri yra Mindaugo karūnavimo diena, bet ne rugsėjo 8 d., kada turėjo įvykti Vytauto Didžiojo karūnacija, bet neįvyko.

Prie vaišių stalo ir bare visi pabendravome ir praleidome laiką.

A. P-kis.

ŠKOTIJOJE

ATVYKSTA „RASA"

Liepos 20-28 dienomis Edinburge, Škotijoje, įvyks 11-sis Tarptautinis Tautinių Šokių Festivalis, kuriame dalyvaus Kauno Tautinių Šokių grupė „Rasa". Šokėjai ir palydovai, 33-jų asmenų grupė, į D. Britaniją iš Kauno atvyks autobusu. „Rasą" iškvietė ir ja Škotijoje rūpinsis Dunedin Dancers Edinburge.

APIE LIETUVĄ BRITANIJOS PARLAMENTE

Lietuvos ir kitų dviejų Baltijos valstybių — Estijos ir Latvijos — vardai vis dažniau yra girdimi Britanijos parlamente. Lietuvos užsienio ministro Algirdo Saudargo apsilankymo proga pats premjeras John Major, parlamentaro dr. Thomas paklaustas, atsakė, kad užsienio reikalų ministras Douglas-Hogg susitiko su Lietuvos užsienio reikalų ministru A. Saudargu ir aptarė abiem pusėm rūpimus reikalus. Premjeras dar pridėjo, kad jie dabar turi nuolatinį ryšį su Baltijos atstovais Londone, Maskvoje ir Baltijos respublikose.

Kitame parlamento posėdyje Margaret Ewing paklausė, kokius pareiškimus užsienio reikalų ministras gavo iš Latvijos, Lietuvos ir Estijos vyriausybių. Douglas Hogg atsakė, kad yra gauti Vakarų vyriausybėms adresuoti pareiškimai ir kad jis nuolatos palaiko ryšius su išrinktais atstovais Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje „mes sutariame, kad Baltijos respublikų problemos turi būti sprendžiamos derybomis, bet ne jėga — pareiškė D. Hogg — dėl sovietų karių elgesio Baltijos šalyse ir tuo reikalu sovietų prokuroro raporto, mes jau pareiškėme Sovietų Sąjungos vyriausybei nepasitenkinimą. Prisilaikant Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo konferencijos direktyvų, mes kartu su kitais bendruomenės nariais iš Sovietų Sąjungos vyriausybės pareikalavome pilną pasiaiškinimą".

Į tolomesnį Margaret Ewing klausimą D. Hogg atsakė, kad taip vadinamas „know-how" (žinoti kaip [daryti]) fondas jau Baltijos respublikose veikia ir padėjo Estijoje uosto privatizacijai bei žemės ūkio srityse Lietuvoje ir Latvijoje.

Parlamento narys Maxwell-Hyslop ta pačia proga paklausė, kaip bus traktuojami tų kraštų (Baltijos) diplomatiniai atstovai, nes D. Britanija pripažįsta tų valstybių nepriklausomybę. Ministras D. Hogg jam atsakė, jau daug kartų girdėtu atsakymu, kad D. Britanijos vyriausybė pripažįsta *de jure* nepriklausomybę, bet Baltijos valstybės yra *de facto* Sovietų Sąjungos apimtyje ir pridėjo, „mes raginame, kad Sovietų Sąjunga pradėtų produktingas derybas su Baltijos respublikomis".

Į parlamentaro Russel Johnston pasiteiravimą dėl prekybinių centrų įsteigimo Baltijos valstybėse, ministras D. Hogg nieko pozityvaus neatsakė, bet pažymėjo, kad D. Britanijos vyriausybė yra labai suinteresuota santykių su Baltijos valstybėmis išvystymu, ir kaip pavyzdį paminėjo „know-how" fondo veiklą ir pastebėjo, kad tai priduoda daug svarbos Sovietų Sąjungos deryboms su Baltijos respublikomis.

M.B.

PASAULYJE

7 didieji ir Gorbačiovas

Septynių turtingiausių pasaulyje valstybių grupė (G-7) kas metai ruošia konferencijas įvairiose sostinėse, šiemet ji vyksta Londone. Į turtingųjų pramonės kraštų grupę įeina Kanada, JAV, Japonija, D. Britanija, Vokietija, Italija ir Prancūzija. Tų valstybių vadai į šias konferencijas atvyksta su daugeliu palydovų, jų saugumas ir apgyvendinimas šeimininkams sudaro daug sunkumų. Šių metų konferencijoje Londone dalyvauja ne vien septyni didieji, bet prie jų dar prisidėjo Europos komisijos pirmininkas Jacques Delors ir prezidentas Michael Gorbačiovas, kuris dalyvavo kaip svečias ir prašė paramos. Duoti ar ne, valstybių vadai nesutaria. Vieni prezidento Gorbačiovo prašymą remia, o kiti ne! Vokietijos kancleris Kohl ragina kitus M. Gorbačiovo prašymą priimti, nes jis esąs to vertas... Kiti yra atsparesni ir reikalauja, kad pirma Sovietų Sąjungoje turi būti pravestos matomos ekonominės reformos. Jiem kelia rūpestį sovietų nenoras sumažinti karinį biudžetą ir branduoliniai ginklai, kurie, prezidentą Gorbačiovą nuvertus, gali atsidurti nedraugiškose rankose. Jie taip pat abejoja, ar prezidentas Gorbačiovas yra pakankamai pajėgus užsibrėžtas reformas įvykdyti.

Nepriklausoma Slovėnija?

Europos bendruomenė atsidūrė kryžkelėje: Slovėnija paskelbė nepriklausomybę, bet jos nenori pripažinti kitos valstybės. Sovietų Sąjunga jos nepripažįsta, nes ir jos teritorijoje šešios respublikos siekia nepriklausomybės. Slovėnijoje, kaip ir Lietuvoje, dauguma gyventojų yra slovėnų tautybės, kai tuo tarpu Chorvatijoje gyvena daug serbų, o Kosovo provincijoje — daug albanų. Albanija kaip Austrija ir Vengrija yra susirūpinusios savais tautiečiai, kurie gyvena įvairiose Jugoslavijos vietovėse ir kurių gyvybėm, civiliniam karui kilus, gręsia pavojus.

Pietų Afrikos reikalai gerėja

Daugiau kaip 20 metų Pietų Afrika buvo atskirta nuo civilizuotų tautų draugijos dėl jos rasinės nelygybės politikos (aparteido), nežiūrint, kad ji buvo ir tebėra tvarkingiausia ir turtingiausia valstybė Afrikos kontinenete. Prezidentas F.W. de Klerk peremęs valdžią pamažu pradėjo panaikinti aparteido rasinius suvaržymus. Dabar vėl P. Afrikos sportininkai gali dalyvauti tarptautinėse teniso, kriketo, futbolo ir kitose varžybose, ir svarbiausia, Pietų Afrikos sportininkai galės dalyvauti 1992 m. Olimpinėse žaidynėse Barcelonoje Prekybinės sankcijos irgi palaipsniui nuimamos.

Sovietai atstatys Volgos respubliką

Kai 1941 m. Hitleris užpuolė Sovietų Sąjungą, tai supykęs Stalinas likvidavo vokiečių apgyventą Volgos respubliką, o gyventojus išvaikė po Sibirą ir kitas sritis. Dabar prezidentas Gorbačiovas, norėdamas įtikti vokiečiams, prižadėjo atkurti Volgos respubliką, o vokiečiai pasižadėjo juos paremti materialiai. Respublikoje bus daugiau kaip 2 mln. vokiečių, kurie galės gyventi pagal savo tradicijas, vartoti savo kalbą ir ugdyti savo kultūrą.